

Mažiausiai keliais aspektais ypatingas vakaras Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje. Klausytojai šiltai prisiminė beveik prieš mėnesį išėjusią poetę, visuomenės veikėją, politikę Dalią Teišerskytę – pristatyta paskutinė jos poezijos knyga „Paskutinių lapų išleistuvės“, kompaktinės plokštelės su eilėraščiais ir dainomis pagal jos tekstus. Kita vertus, bibliotekoje įvyko premjera – kūrybinį tandemą pateikė Juozo Miltinio dramos teatro aktorė Eleonora Koriznaitė ir aktorius, renginių organizatorius Giedrius Gustas.

Tarp chemoterapijos kursų

G.Gustas sako D. Teišerskytę pažinojęs apie 19 metų – dar kai ši buvo Seimo narė (beje, ja dirbo tris kadencijas).

„Iš pradžių susitikdavome banketuose, vakarėliuose, kituose renginiuose. Vėliau, kai iš Klaipėdos persikrausčiau į Kauną, susidraugavome artimiau. Pasikvietė ir į knygos „Paskutinių lapų sutiktuvės“ pristatymus Lietuvoje. Taip prasidėjo mūsų *vojažai*. Ir jų vis daugėjo. Iš pradžių tik vairuodavau automobilį, vėliau Dalia pasiūlė žiūrovams paskaityti jos eilėraščių. Taip ir važinėjome tarp tų 27 chemoterapijos kursų. Paskutinė kelionė – lapkričio 9-ąją į Kėdainių rajoną – irgi buvo po kita diena po chemoterapijos“, – pasakoja G. Gustas.

Vyras prisimena: tąkart poetė jautėsi labai prastai, todėl paprašiusi: „Tu kalbėk už mane, tik nekelk nuotraukų į „Facebook“ – vaikai pasius“. Mat sūnūs nežinoję apie šią kelionę.

Kad ir dėl trijų

G.Gustas sako, kad vienas svarbiausių D. Teišerskytės bruožų buvo pagarba žmogui, publikai, auditorijai. Net sunkiai sirgdama keliaudavo ir į miestus, ir į miestelius ar kaimus.

„Nesvarbu, kad ir dėl 3–5 žmonių važiuojam. Važiuojam bet kur – kur tik kviečia, kitaip jau per 3 dienas numirsiu“, – sakydavusi poetė.

Ir žmonės ją mylėjo – laukdavo pilnomis salėmis. Savaitgaliais ar darbo dienomis.

„Štai vykstam į susitikimą Žiežmarių kultūros centre. Tamsu, pilka, vėjuota, šlapdriba... Galvoju: kiek gi tų žmonių ateis po darbo dienos? Nuvažiuojam – direktorė gūžčioja pečiais: kėdžių neužtenka visiems atsisėsti. Joniškio sinagoga vėlgi sausakimša. Žmonės nešdavo naminės duonos, medaus, sūrio, megzta pirštines... Dalia juokaudavo: „Vadinasi, per 3 kadencijas Seime neprisikakojau, jeigu ateina, ir dar su dovanomis“, – prisimena G. Gustas.

Pirko pavadinimą

2021 m. pasirodžiusios „Paskutinių lapų išleistuvės“ – 15-oji D. Teišerskytės knyga. Išėjo po ilgos tylos – autorė turėjo asmeninių gyvenimiškų problemų, po 40 metų teko ieškotis naujų namų. Kaune, Panemunėje, susirado namuką su mažu kiemeliu, užtruko įsikūrimas. O vieną vasaros rytą kieme išvydo dvi pražydusias lelijas ir suvokė galėsianti čia gyventi. Tą pačią dieną parašė eilėraštį „Mano Dievas gyvena lelijoj“, pasipylė kiti, o jau rudenį turėjo tiek, galėtų leisti knygą. Tiesa, pavadinimo nebuvo – netikęs nė vienas apsvarstytasis.

„Ir tada Dalia „Facebook“ išvydo Dariaus Kairaičio paveikslą „Paskutinių lapų išleistuvės“. Pavadinimas taip patiko, kad parašė dailininkui ir paprašė parduoti. Šis, žinoma, nustebo – iki šiol žmonės pirkdavo tik jo paveikslus – ne pavadinimus, – šypsosi G. Gustas. – Galiausiai D. Kairaitis dovanuoja ir pavadinimą, ir paveikslą. Susitiko su Dalia, knygos iliustracijomis tapo ir kiti jo kūriniai“.

„Paskutinių lapų išleistuvėse“ – 77 eilėraščiai. Išleistas jau trečias knygos tiražas.

Pakylėti

Eleonora Koriznaitė D. Teišerskytės artimai nepažinojo.

„Visgi jau kelerius metus vaidinu monospektaklyje „Meduoliais kvepiančios seklyčios“. Jame – Dainoros Urbonienės prisiminimai apie tremtį ir D. Teišerskytės eilės. Abi tremtinės, tačiau aš pirmiausia norėjau pakalbėti apie kuriančią moterį, kuri sugeba iš prisiminimų, jautrių, skaudžių istorijų sudėti eiles. Norėjosi nebuitinio, pakylėto spektaklio, tam puikiai tiko D. Teišerskytė, – pasakoja aktorė. – Lapkričio mėnesį vaidinau Kaune. Paskambino ir ateiti pažiūrėti spektaklio pažadėjo pati poetė. Deja, nebepavyko...“.

E.Koriznaitei patinka, kad D. Teišerskytės poezija graži, jautri, šviesi, gyvenimiška, o kartu saviironiška – atliepia autorės asmenybę.

Duoklė mylėjusiems

Bitės bibliotekoje vykusiame vakare skambėjo D. Teišerskytės eilės ir netgi balsas. Mat tikromis istorijomis ir patirtimis paskanintus eilėraščius skaitė G. Gustas, E. Koriznaitė, į sceną netikėtai lipo ir J. Miltinio dramos teatro aktorius Albinas Kėleris.

Skirtingi atlikėjai, tačiau gali būti, kad D. Teišerskytė – autorė, kurios eilės geriausiai ir jautriausiai skamba būtent jos balsu. Susidaryti savo nuomonę klausytojai galėjo – buvo paleisti garso įrašai.

G.Gusto teigimu, paskutinės D. Teišerskytės poezijos knygos pristatymo turas – duoklė ir

poetei, ir ją mylėjusiems/mylintiems žmonėms. Tiems, pas kuriuos šviesios atminties kūrėja suspėjo ir nebe.

Renginys bibliotekoje vyko įgyvendinant projektą „Maža žemėlapyje, didi pasaulyje“. Finansuoja Lietuvos kultūros taryba ir Panevėžio miesto savivaldybė.

Asta Sarapienė

Komunikacijos specialistė

